

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ЗАГАЛЬНА ТЕНДЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ. ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ.

Освіта нині розглядається як одна з основних цінностей, без яких неможливий подальший розвиток суспільства. Це цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства, держави, що супроводжується констатацією досягнення громадянином встановлених державою освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Забезпечення якості освіти при формуванні зони європейської освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації студентів, сумісності й привабливості європейської вищої освіти. Загалом окреслена проблема віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освітніх систем, адже світове співтовариство визнало, що освіта, добробут і здоров'я людини – головні чинники якості її життя, а якість освіти – головна мета, пріоритет розвитку громадянського суспільства. Європа сприймає якість освіти як об'єкт суспільного єднання й консолідації національних освітніх систем. Зокрема, в угоді ЄС зазначено, що європейська спільнота сприятиме розвитку якісної освіти, заохочуючи співпрацю між країнами-членами ЄС і, якщо треба, підтримуючи й доповнюючи їх дії, поважаючи одночасно їх відповідальність за зміст навчання й організацію освітніх систем, культурну й мовну різноманітність. Такий соціальний вибір не випадковий, оскільки пов'язаний з геополітичною конкуренцією між країнами, зокрема в царині інтелектуальних ресурсів, адже у високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти є головним аргументом у забезпеченні такого рівня життєвої й професійної компетентності людини, розвитку людського потенціалу, який би задовольняв насамперед потреби особистості, суспільства і держави. За окремими оцінками, проблему якості освіти нині пов'язують з розбудовою нової, інформаційної, цивілізації XXI ст. [1, с. 220].

Країни Європи продуктивно співпрацюють у межах Європейської культурної конвенції, яка сприяла активній співпраці у галузі створення єдиного європейського освітньо-наукового простору. Освіта та наука є явищами соціальними, а тому причину реформування європейської системи освіти необхідно шукати саме в цій сфері. Кожна країна, котра задекларувала готовність до реалізації положень Болонської конвенції, прагне, зберігаючи культурні надбання свого народу, за допомогою інтеграції полегшити поступову адаптацію громадян своєї держави до європейських змін у системі вищої освіти. Крім того, кожна країна усвідомлює, що іншого шляху, ніж забезпечення прозорості та якості на світовому рівні, немає. Саме цей двовимір – міжнародний та національний – дозволяє знайти схвалення у більшості європейських країн [2, с.69]. У Всесвітній декларації з вищої освіти, прийнятій на Міжнародній конференції з вищої освіти в листопаді

1998 року, вказано, що якість вищої освіти – це багатовимірне поняття, яке охоплює всі аспекти діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, навчальну і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчальну базу і ресурси [3, с.56].

Великий інтерес викликає система вищої школи Німеччини, оскільки її досвід з упровадження положень Болонської конвенції є певною мірою повчальним, оскільки саме в цій країні на всіх рівнях до даної проблеми поставились глобально і найбільш конструктивно. Національна система оцінки якості вищої освіти починала створюватися у Німеччині в межах Болонського процесу. Вона ґрунтується на взаємодії двох її складових – експертизи (атестації) і акредитації. У Німеччині відсутній єдиний державний орган по забезпеченню якості. На регіональному рівні функціонують агентства, на федеральному і міжнародному – мережі і об'єднання. Порядок їх роботи регламентується рішеннями Конференції міністрів освіти земель Німеччини і Конференції ректорів німецьких вузів. Великий внесок у створення системи оцінки якості освіти вніс проект (Проект Q), який реалізується з 1998 року під патронатом Конференції ректорів і фінансується Міністерством вищої освіти. В коло завдань проекту входять: визначення і розробка загальних стандартів оцінки, зміцнення співпраці між агентствами і вузами [4]. Велике значення в роботі проекту має забезпечення інтенсивного обміну інформацією і досвідом між сторонами, що беруть участь у атестації і акредитації. Експертиза є складною процедурою аналізу і оцінки, направленою на виявлення сильних і слабких сторін обстежуваного учбового закладу або напряму підготовки. У цьому вона сприяє виробленню систематичних стратегій забезпечення і поліпшення якості. Особливість експертизи в Німеччині полягає в пріоритеті контролю над процесом навчання. Функціонування системи акредитації не обмежується освітнім простором Німеччини. Будучи членами міжнародних мереж по забезпеченню якості, наприклад, Міжнародної мережі гарантії якостей у вищій освіті (INQAANE), Європейської мережі забезпечення якості у вищій освіті (ENQA), Об'єднаної організації за якістю (JQI), Акредитаційна рада і агентства беруть активну участь у побудові зони європейської вищої освіти. Про це свідчить також факт їх об'єднання з відповідними установами інших держав в Європейський консорціум по акредитації у вищій освіті (ЕСА) [5,с.37]. Таким чином, досвід Німеччини в забезпеченні якості освіти, що включає внутрішню і зовнішню процедури оцінки із залученням міжнародних представників і студентських організацій і публікацією результатів відповідає вимогам Болонського процесу.

В свою чергу вища освіта України реформується в умовах євроінтеграційного функціонування. Саме цим визначається потреба вивчення передового досвіду з підвищення якості професійної підготовки студентів з метою запозичення кращих зразків на вітчизняну систему підготовки студентів із збереженням власних освітніх традицій. Поліпшення якості освіти та рівний доступ до неї має бути одним з головних завдань сучасної державної політики України в галузі освіти, національним

пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, умовою реалізації права громадян на освіту. Досягнення якісно нового стану сучасного суспільства неможливе без кардинального покращення рівня підготовки фахівців вищої кваліфікації, в тому числі й для системи освіти, яка, в свою чергу, має розв'язувати задачі, пов'язані з професійною підготовкою. Працюючи над практичним приєднанням до Болонського процесу, Україна здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, тому якість освіти охоплює всі основні функції та напрями діяльності в цій галузі: якість викладання, підготовки й досліджень, а це означає якість відповідного персоналу й програм та якість навчання як результат викладання й досліджень.

Список літератури:

1. Культурная свобода в современном многообразном мире: Доклад о развитии человека 2004. – М.: Весь мир, 2004.
2. *Барановська Л.В.*. Досвід ВНЗ Німеччини з удосконалення якості вищої освіти та можливості його використання в системі фахової підготовки в Україні. – Режим доступу:
<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/2105/2096>
3. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.
4. *Qualitatssicherung und Qualitätsentwicklung in deutschen Hochschulen unter besonderer Berücksichtigung der Lehre* // HRK (Hrsg.) Dokumente und Informationen. – Bonn, 2000.
5. *Шеремет Л.А.*. Система оцінки якості вищої освіти в Німеччині. // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 57. Філософські науки, 2011.